

Ribičev posinovljenec.

(Godi se po zimi na trgu v Marseille.)

Pavliček. Kako hudo brije veter! Vže je pobelil sneg ceste in strehe! O moj Bog! Kdo mi dá kruha in prenočišče za to noč, ki bode takó mrzla in huda? (Zgrudi se poleg cestnega kamena; prihajata ribič in njegova žena.)

Jakob. Kaj ne, žena, ribarstvo se slabo izplača; in ta čas ribariti tudi ni, kar si bodi. Ali bodi si, kar si hoče, kakih pet belih bi pa še zmirom imel lahko v žepu. Ali pasja dlaka! mrežo, ki se mi je raztrgala, bode treba drugo napraviti.

Ivana. Mreža bode vže še, ali drv teh je malo in treba jih bode kupiti.

Jakob. Pravo imaš, žena; vidiš, stvar, na katero niti mislil nisem; nù pa saj malokdaj mislim na drvá, ker sem bolj na vodi nego li pri peči.

Ivana. Oh! res je, Jakob; ne vidim te druge kratí razun zvečer, in to je še dobro, da ti na misel ne pride, da bi nesel na večer ribe v mesto. Jakob, ti preveč delaš.

Jakob. To mora biti, žena, da preživiva svoje otroke. (Slučajno se ozrè na stran, kder leži na tleh Pavel.) Glej, kaj pa leži tam na tleh pri cestnem kámenu. Menda je nekdo popustil tam nekaj perila.

Ivana. Jaz vže ne vem, Jakob, poglejva! (Ukreneta proti Pavlu.) O Bog moj! otrok je in — mrtev!

Jakob (sklone se k dečku in ga vzame v naročje). Ubogi malček! Mrzel je kakor led! mraz ga je umoril.

Ivana (ne upa se ga pogledati). O moj Bog, moj Bog! kvara, Jakob! Podobna sta si kakor krajcar krajcarju, ta in naš Peterček. (Vzame Pavlička na svoji koleni, zavije v zastor in pritiska na nedrije, hoteč ga oživeti. Deček ne pokaže nobenega znamenja, da živi.) Idiva, kar je, to je, nič več ne živi! (Joče; solza, padši na Pavlovo lice, vzdrami ga. Zgane se in odpre oči. Ivana vzklikne od veselja.) Oče nebeški! saj živi. (Pogleda svojega moža.) Jakob, dva imamo. (Kaže dečka.) Jeden več!

Jakob. Naj bode! Bog blagoslovi obilo družino.

Dve leti ste prešli, od kar sta ribiča našla Pavlička; deček je prinesel bajè srečo v njiju hišo; nikdar ni bilo ribarstvo tako dobro, nikdar ni bil dobiček tolik. Jakob in Ivana nista delala nikoli razlike mej Pavličkom in ostalimi otroki, kajti njiju sreci ste bili plemeniti. Nikdar ni prišla iz Jakobovih ust beseda, ki bi količkaj žalila siroto, ki je bila tujka v družini, breme poleg drugih bremen obkladajočih ribiča. Ivana je bila vredna svojega možá. Osoda Pavličkova jo je globoko ganila in delila je z isto radodarnostjo svojim otrokom in posinovljencu zaklade nežne ljubezni, kakeršno more vsaditi nebó le v materino srce. Končno niso Pavla nikdar ločili od kake stvari, kar navadno takó bridko peče takega osamljenca. Pavel pa je iskreno ljubil svoje pástariše ter je skušal na vse mogoče načine zadoščevati vsaj nekoliko njihovim dobrotam. Bil je srečen, ker ni bil sam na svetu; imel je zdaj roditelje, brate in sestro Marijco, s katero je delil vse svoje igrače vse svoje veselje.

Nekega dne, ko je Jakob ribaril, čuvata Pavel in Marijca na obrežji bogat plen rib, katere je ribič metal iz vode. Otroka se menita s seboj.

Marijca. Povej mi, Pavliček, zakaj so te oče nekega dne pobrali na ulicah Marzeljskih, kder si od vseh zapuščen umiral gladú in mraza.

Pavel. Oh, res da, bil sem sirota.

Marijca. Pa kaj si počel poprej?

Pavel. Zgubil sem mater, predno sem jo poznal; in oče moj, pošten mož in neustrašljiv, utonili so, hotevši rešiti nekoga iz gotove smrti. Val, ki jih je pogóltnil, vzel je tudi meni zadnje nade, kajti oče so bili moja jedina podpora.

Marijca. Ubogi Pavel, kako si bil nesrečen! Veš kaj? jaz mislim, ko bi mi oče in mati umrla, da umrjen tudi jaz. Pa kaj si ti storil po tem?

Pavel. Ubožna stara žena, ganjena od moje osode, vzprejela me je in kakor je mogla, nadomeščala roditelje male sirote. Ali nekaj časa potem se je dobra starka bolna vlegla, in nekega jutra, vzbudivši se, kličem jo zamán. Bližam se postelji, misleč da spi. Poljubim jo na čelo, oh! bilo je mrzlo. Zamán jo obsipujem z najslajšimi imeni, izražam jej najživejšo ljubezen, ona mi ne odgovori; zopet bil sem sam, moja druga mati bila je smrt. Zdaj sem bil res nesrečen, mraz me je tresel, glad me je mučil, v solzah sem se topil ves večer in vse jutro, ko sem klečal na pokopališči nad gomilo tiste, ki je skrbela za mene, ter jo prosil, da tudi mene vzame neizprosna smrt. Glej, Marijca, ti spomini me silijo še zdaj v jok.

Marijca (briše solzé Pavlu). To je res, Pavel: ali pustiva, kar je bilo, in govoriva o sedanjosti. Pokaži mi malo ono lepo knjigo, ki so ti jo dali gospod župnik, in iz katere ti vedno čitaš.

Pavel. Ná jo, Marijca. (Izprašujeta se medsobojno.)

Marijca. To je pač lepo vezilo, katero so ti dali gospod župnik.

Pavel. Res je, Marijca, ali zdaj ti moram povedati dogodbico, katero sem doživel, predno sem dobil to knjigo od gospoda župnika.

Marijca. Le, Pavel; vže poslušam.

Pavel. Nekega dne sem bil na morskem obrežji, čakaje, da se vrno oče, ter sem se zabaval s tem, da sem črtal s koncem paličice v pesek znamenja, katera naj bi bila podobna črkam, ki sem je videl v abecedniku Nikolajevem, saj veš ónega tesarjevega sina. Uvidevši pa, da mi vsakikrat veter razdré moje delo, ujezim se in obžalujem mrmraje, da nimamo denarjev, da bi se naučil čitati in pisati. Kar občutim neko roko na svojej rami in v istem hipu začujem glas: „Ti bi se tedaj rad naučil čitati in pisati?“ — Ves zmeden zarudim kakor črešnja, vzpoznavši gospoda župnika; a takój se ojunačim in odgovorim: „O, dá, gospod! toda veste-li, da je to nemogoče, ker moj oče nimajo denarjev, da bi me poslali v učilnico.“ — „Ti bi bil tedaj zadovoljen, ako jaz odstranim to oviro?“ — „Jaz zadovoljen? . . . saj bi bil srečen, kakor kak kralj.“ — „Dobro, naj bode!“ rekó mi gospod župnik, in še tisti dan so me začeli učiti.

Ko Pavel to izgovori, začujeta znani glas.

Ivana (bliža se jima, ne da bi ju opazila). Pojdita, otroka, pustita zdaj čitalo. Ti, Marijca, teči v hišo iskat košaro za ribe; ti pa to-le napolni, Pavel! (Da mu košaro.) In nesel jo bodeš v mesto.

Marijca (odhajajoč). Dà, mati.

Pavel (vzdignivši se, drži polno košaro rib do robú). Bodite mirni, dobra mati, za jedno uro se vrnem,

Solnce se je vže nagnilo, Pavel pa se še ni vrnil. Ivana, v sredi svojih otrok, vse je pospravila v koči in pripravila Jakobu večerjo. Na krat, bližajoč se k morskemu obrežju, zeló zavpije. Nebó so pokrivali temni oblaki, mati se je zeló prestrašila, neka ladija je dajala znamenja potopa, ribiči pa so tekali sem in tjà na strašno pomoč; grózna beseda je izšla iz njenih ust ... Ubogi Jakob!

Ivana (lomi si roki in silno joče). Jakob!... mož moj!... on tone!... (Pade na koleni, otroci se je oklenejo, plakaje.) O Bog! kdo ga bode rešil? (Vzdigne se in pogleda obupno na razburkano morje.) Kako strašán je vihar! Spodaj, spodaj, morje vrti peneče se valove nad oslabeledo ladijo ... Zamán se ustavlja silnemu viharju ... Moj Bog! ladija se skriva ... Jakob je zginil pod brodovjem ... Pa kaj vidim, tu na obrežji ... To je Pavel ... oči je uprl na morje, trudi se ubrati Jakoba; zagledal ga je, vrví išče; privežejo ga, on se spusti ... O Bog nas reši, in Jakob ž njim! ... (Tesnosréno pogleda, nekaj časa molí.) Storjeno je ... brodovje se zažene vse razbito k obrežju ... Iz nova se on spusti ... val ga zamota ... Ničesar ne ugledam več nego plavajoče kose ladijine ... Bog! znamenje se da ... potegnejo vrv, to sta ona dva ... To je Pavel, to Jakob! ... Rešena sta! ... O moji otroci, zahvalimo se Bogu. (Vsi padejo na kolena.)

Pavla položó ribiči nesvestnega na obrežje. Jakob se vrže Ivani v naročje.

Ribič. Matí Božja! to vam je priden in neustrašen deček. Verojemite mi, Jakob, da bi vas v pičlej četrt uri ne bilo več med živimi, ako bi ne bilo njega.

Drugi ribič. Kdo bi si bil mislil, da si ta deček upa to, kar moremo samó mi, stari pomorščaki! Vreči se v morje v takej hudej uri, to je žrtev, ki zasluži zahvale.

Jakob. Hvala, prijatelja; storila sta vse, kar je bilo v vajinej moči, da me rešita. Mi se vrnemo domóv; in ko bi kdaj prišla zopet nevihta in bi bila vidva v nevarnosti, jaz ne bodem pozabil usluge, ki sta mi jo skazala; toda ubogi Pavel potrebuje pokoja. Z Bogom! (Ribiča otideta.)

Jakob (pri vzglavji Pavlovem, kazoč ga svojeji ženi.) Brez njega, Ivana ljuba, brez te mlade sirote, ki sva jo za svojo vzela, bi me ti ne imela več; brez njega, otročiči moji, bi bili vi izgubili mojo ljubezen in podporo.

Ivana. Blažen óni dan, ko sva ga posinovila!

V tem času ni se govorilo družega v Marzelji nego o junaštvu malega Pavla; v vseh tedanjih časopisih se je pisalo o njem, in na prošnjo deželnega svéta mu je odločil minister notranjih poslov 300 frankov nagrade, ki jo je izročil Jakobu, da si napravi novo ladijo, in svetinjo za junaštvo, katero je ohranil v dragocen spomin. Danes Pavel ni več deček. Omilil se je tiste vasí župniku, ki ga je naučil raznih koristnih stvari, takó, da je lahko stopil v mornarsko šolo. Dobra glava in pridno učenje sta ga naredila načelnikom. Zdaj je ladije kapitan in kmalu bode še za stopinjo višje. Postal je ponos Jakoba in Ivane, ki ga imata zmirom poštenim sinom, ki deli z njima svoje talente, poštenje in pridnost.

Iz francoštine prevél B—c.